

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toimintasääntö

Valmistelijat:

HUMAK YP YAMK- opiskelija Jaakko Kinnunen

Osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen

Keski-Pohjanmaan kuntien nuorisovaltuustot ja niiden toimintaa ohjaavat työntekijät

Tämän esityksen valmistelijat ovat toimineet keskinäisessä yhteistyössä Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminnan aloittamisen suunnittelussa ja sen tulevan työskentelyn tukemisessa. Esitys on osana Kinnusen yhteisöpedagogin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyötä.

Esityksen valmistelu on aloitettu 12.4.2022 pidetyssä, Kinnusen ohjaamassa tulevaisuustyöpajassa, jonka tarkoituksena oli kerätä Keski-Pohjanmaan kuntien nuorisovaltuutetuilta, sekä nuorisovaltuustojen toimintaa ohjaavilta työntekijöiltä ajatuksia, näkemyksiä, toiveita ja mielipiteitä hyvinvointialueen nuorisovaltuuston perustamista ja toimintaa koskien.

Esitys on kokonaisuudessaan ollut toukokuun 2022 aikana kuulemiskierroksella Keski-Pohjanmaan kuntien nuorisovaltuustoissa.

Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminta-ajatus ja periaatteet

Hyvinvointialueen nuorisovaltuusto on hyvinvointialueesta säädetyn lain mukainen nuorten vaikuttajatoimielin, jonka tarkoituksena on tuoda esille alueen nuorten näkemykset sosiaali- ja terveyspalveluiden, sekä pelastustoiminnan järjestämiseksi ja niiden toiminnan kehittämiseksi niiltä osin kuin mitä kyseiset toimet koskettavat nuorten elämää ja hyvinvointia.

Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston kokoaminen, kokoamisen prosessi ja nimeäminen

Aluehallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä. Vaikuttamistoimielimelle tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten tarvitsemien palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielin tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella. (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 5 luku 32 §)

Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston kokoonpanossa huomioidaan:

- Eri sukupuolten edustus mahdollisimman tasapuolisesti
- Edustus yläasteikäisistä ja 2. opintoasteen ikäisistä oppilaista ja opiskelijoista
- 2. opintoasteisten edustajien osalta edustus lukio-opiskelijoista ja ammattikoulu opiskelijoista
- Äidinkielenään ruotsia puhuvien edustus
- Tasapuolinen edustus kuntien nuorisovaltuustoista
- Niiden nuorten edustus, jotka eivät kuulu kunnallisiin nuorten vaikuttajatoimielimiin

Perustelut: Valtaosa kuntien nuorisovaltuutetuista piti hyvänä ajatuksena, että Keski-Pohjanmaan jokaisen kunnan nuorisovaltuusto nimeäisi jäsenistään kaksi edustajaa hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon tasapuolisen edustuksen nimissä. Näiden lisäksi ehdotettiin valittavaksi vielä 3–5 vapaaehtoista toiminnasta kiinnostunutta nuorta, jotka eivät ole kuntien nuorten vaikuttajatoimielinten jäseniä. Ikähaarukaksi hyvinvointialueen nuorisovaltuuston jäsenille on esitetty asetettavaksi yläasteikäisistä 20-vuotiaiksi asti, joka vastaa hyvin nykyistä kuntien nuorisovaltuustojen jäsenten ikähaarukkaa.

Kokoonpanon valintaprosessi:

- Aluehallitus valtuutti osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salmisen lähettämään kuntien kirjaamoihin pyynnön nuorisovaltuustoille esittää nimettäväksi hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon kaksi jäsentä (poikkeuksena Kokkola josta 3 jäsentä, joista vähintään yksi äidinkielenään ruotsia puhuva) ja heille varajäsenet per nuorisovaltuusto, sekä valitsemaan yhden vapaaehtoisen edustajan Kokkolasta, jonka toivotaan olevan äidinkielenään ruotsia puhuva, yhden Kannuksesta, yhden Kaustiselta, yhden Lestinjokilaakson alueelta (Toholampi ja Lestijärvi) ja yhden Perhonjokilaakson alueelta (Perho, Veteli ja Halsua), jotka eivät kuulu kuntien nuorisovaltuustoihin ja lisäksi heille varajäsenet.
- Nimetyt jäsenet kokoontuvat syksyn 2022 aikana yhteen järjestäytymiskokoukseen, jossa he valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, some- ja viestintäryhmän (4 jäsentä) ja esittävät valittaviksi jäsenistään edustajat aluehallitukseen (1 jäsenen), aluevaltuustoon (1+1 jäsentä), hyvinvointi- ja tulevaisuuslautakuntaan (1 jäsen) ja kansalliskielilautakuntaan (1 jäsen).
- Aluehallitus nimeää jäsenistään 2 edustajaa puhe- ja läsnäolo-oikeudella nuorisovaltuustoon, päättää hyvinvointialueen työntekijästä, joka toimii kokouksien asioiden valmistelijana, esittelijänä, sekä pöytäkirjanpitäjänä ja esittää aluevaltuustolle valittavaksi kustakin poliittisesta puolueesta yhden ns. kummivaltuutetun, jotka toimivat yhteyshenkilöinä nuorten ja päättäjien välillä edistäen molemminpuolista yhteistyötä ja viestintää.
- Aluehallitus asettaa nuorisovaltuuston toimikaudeksi syksy 2022 - kevät 2024
- Mikäli kunnallisen nuorisovaltuuston edustaja luopuu tehtävästään kesken toimikauden niin uuden edustajan loppukaudeksi valitsee kyseisen kunnan nuorisovaltuusto keskuudestaan. Muiden nuorten edustajien valinnan osalta asiasta päättää hyvinvointialueen nuorisovaltuusto
- Toimikauden päättyessä kevään loppupuolella pyytää hyvinvointialueen nuorisovaltuusto kuntien nuorisovaltuustoja taas nimeämään seuraavaan syksyyn mennessä edustajat ja valitsemaan myös mainituilta alueilta edustajat varajäsenineen, jolloin järjestäytymis- ja valintaprosessit viedään uudelleen läpi.

Perustelut:

Pidetyssä tulevaisuustyöpajassa nuorisovaltuustot pitivät tärkeänä, että jokaisesta kunnasta saataisiin tasapuolisuuden nimissä yhtäläinen määrä edustajia. Poikkeuksena Kokkolan määrään vaikuttaa sen status alueen ainoana kaksikielisenä kuntana, jolloin on pidettävänä myös merkittävänä sitä, että äidinkielenään ruotsin kieltä puhuvat saavat myös riittävän edustuksen hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon. Keski-Pohjanmaan kuntien nuorisovaltuustojen toimintaa ohjaavat työntekijät toivoivat, että hyvinvointialueella olisi 100 % työajalla oleva kokonaan oma valmistelijansa (nuorten osallisuuskoordinaattori tms vastaava) nimettynä alueen nuorisovaltuuston toimintaa tukevaksi ja ohjaavaksi. Laadukkaan nuorisovaltuustotoiminnan takaamiseksi ja kehittämiseksi tarvitaan riittävästi aikaa valmistelulle, sekä muulle asiaankuuluvalla työnteolla. Myös nuorisovaltuutetut pitivät tärkeänä saada oma valmistelijansa hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon, jotta kaikinainen yhteydenpito nuorten ja valmistelijan välillä voisi olla mahdollisimman sujuvaa. Käytännön realismia on kuitenkin se, että voidaan saada vain osa-aikainen henkilö valmistelua edesauttamaan.

Toimikausi

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toimikausi on kaksivuotinen.

Perustelut: Useimmissa Keski-Pohjanmaan kuntien nuorisovaltuustoista on kaksivuotinen toimintakausi. Yhdenmukaisuus tässä asiassa helpottaisi siirtymiä valtuustokausilla, eli uusien jäsenten valintaa hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon. Nuorten elämäntilanteissa tapahtuu lyhyillä aikaväleillä huomattavia muutoksia (esim. muuttaminen toiselle paikkakunnalle 2. tai 3. asteen opintojen, tai työn perässä) Näin ollen, jos toimikausi olisi pitempi, olisi todennäköisempää, että useampi jäsen eroaisi kesken toimikauden. Lyhyempi toimikausi puolestaan haastaisi liikaa tiedon siirtymistä ja toiminnan kehittämistä.

Kokouskäytännöt

Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen ollessaan estynyt varapuheenjohtaja. Kokouskutsu ja esityslista on esitettävä vähintään viikkoa ennen kokousta. Esityslistan koostamisessa ja kokouskutsun lähettämisessä nuorisovaltuuston puheenjohtajaa, esittelijää ja toimialuejohtajaa avustaa aluehallituksen nimeämä hyvinvointialueen työntekijä, joka toimii myös kokouksien sihteerinä.

Kokouspaikka vaihtelee Keski-Pohjanmaan kuntien välillä ja seuraavasta kokouspaikasta sovitaan aina edeltävän kokouksen yhteydessä. Kokouksia pidetään vuodessa vähintään 5 kertaa.

Kokous on päätäntävaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet jäsenistä osallistuvat kokoukseen. Kokouksia voidaan tarvittaessa järjestää sähköisesti hybridimallisina osallistumisen mahdollistamiseksi. Tieto osallistumisesta etäyhteyksillä tai esteestä osallistua tulee toimittaa vähintään päivää ennen kokousta sähköisten järjestelyiden hoitamiseksi tai varajäsenen kutsumiseksi. Kokouksiin voidaan tarvittaessa kutsua ulkopuolisia asiantuntijoita tai muita vastaavia toimijoita kuultavaksi eri asioihin liittyen.

Nuorisovaltuuston esityslistat ja pöytäkirjat liitetään hyvinvointialueen asianhallintajärjestelmään Dynastyyiin. Sieltä materiaalit julkaistaan hyvinvointialueen kotisivulla. Kokousmateriaalit on toimitettava osallistujille heidän toivomassaan muodossa.

Kerran vuodessa hyvinvointialueen nuorisovaltuusto järjestää keskustelutilaisuuden kuntien nuorisovaltuustoille, joihin kutsutaan myös kuultavaksi alueen lapsiparlamentit tai vastaavat vaikuttajaelimet.

Kokouspalkkio ja matkakustannukset

Kokouksiin osallistuville hyvinvointialueen nuorisovaltuuston jäsenille maksetaan hyvinvointialueen määrittelemä kokouspalkkio, joka on tällä hetkellä 80 € suuruinen (tilanne 2022) ja lisäksi korvataan matkakorvaukset.

Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston tehtävät

Nuorisovaltuustolle tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä nuorten, sekä heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta ja heidät tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella. Vaikuttamistehtävän hoitaminen edellyttää, että nuorisovaltuusto saa riittävät tiedot hyvissä ajoin ajankohtaisista asioista ja hankkeista sekä heille varataan mahdollisuus vaikuttamiseen jo päätösten valmisteluvaiheessa.

(Laki hyvinvointialueesta 32 §)

Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston tehtävät:

- Kehittää nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia demokratian keinoin heitä koskeissa asioissa
- Lisää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia maakunnallista päätöksentekoa koskien yli organisaatio- ja kuntarajojen.
- Tukee Keski-Pohjanmaan kuntien nuorisovaltuustojen, sekä lasten- ja nuorten vaikuttamistoimielinten toimintaa ja yhteistyötä niiden välillä
- Kokoaa alueen nuorten näkemyksiä ja vie niitä eteenpäin tiedoksi päätöksentekoa varten, sekä esittää tarvittaessa kannanottoja ja pyydettyä antaa lausuntoja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi
- Järjestää keskustelutilaisuuksia ja koulutuksia, sekä osallistuu itse tarpeelliseksi katsomiinsa tilaisuuksiin toimintansa kehittämiseksi
- Toimii ennakoivassa vuorovaikutuksessa hyvinvointialueen päättäjien, työntekijöiden ja viranhaltijoiden kanssa yhteistyön ja tietoisuuden kehittämiseksi
- Osallistuu esim. hyvinvointialueen osallisuussuunnitelman sekä alueellisen hyvinvointikertomuksen sekä suunnitelman laadintaan että seurantaan
- Tekee vuosittain toimintakertomuksen ja laatii tarvittaessa talousarvion, sekä vie nämä tiedoksi aluehallitukselle

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue hoitaa alueen nuorisovaltuustolle

- Kokouksiin tarvittavat tilat ja laitteet, sekä muun tarpeellisen materiaalin
- Kustannukset, jotka aiheutuvat kokouksista
- Avun kokousasioiden valmisteluun
- Valmistelijan ohjaamaan ja avustamaan toimintaa
- Neuvontaa toiminnan tueksi
- Riittävän toimintamäärärahan osoittamisen
- Kokouspalkkioiden ja matkakustannusten korvaamisen
- Molempipuolisten näkemysten esille tuomisen aluehallituksen, valtuuston ja lautakuntien työhön

Voimaantulo

Tämä toimintasääntö astuu voimaan aluehallituksen sen hyväksytyä.